

שונות

עקיבא אבני – 50 שנים כרפתן

מתוך העלון של גבעת ברנר

דלינו מתוך העלון הפנימי של גבעת ברנר את הראיון עם עקיבא אבני, חבר הקיבוץ, למלאות חמשים שנה לפעלו כרפתן. אנו מצטרפים לברכת בית-קיבוצו ומאחלים לעקיבא בריאות טובה, אריכות ימים והמשך פורה של עבודתו.
כה לחי!

המערכת

לחלב. הוא הביא פרות מהולנד עד לגרמניה המזרחית הרחוקה מאתנו. זהו הרקע המשפחתי. כידוע, היתה באמדן קבוצת נוער שהצטרפה ל"בלארווייס" ושבמרכזה עמד אלפרד ונדרוולדה, מראשוני גבעת ברנר. אחר כך עברנו ל"ברית העולים" והקמנו את קיבוץ "חרות". הלכנו להכשרה ב־1926, בזמן שלא היתה עליה. אני גמרתי את בחינות הבגרות ויצאתי ישר להכשרה. אמנם רציתי ללמוד בבית ספר מקצועי, אבל בבית לא הרשו זאת. אך בשנתיים האחרונות יכולתי לבחור בין לימוד צרפתי ובין חקלאות וכמובן שזאת עשיתי והלכתי אחר כך לסמסטר אחד, ללמוד בבית ספר גבוה לחקלאות בברלין. בהכשרה עבדתי אצל איכר, שנה אחת כבודד, וב־1927 הצטרפתי לקיבוץ "חרות" להכשרה בהמלך. היינו בהכשרה כמעט שלוש שנים. הייתי בין הראשונים שעלו ארצה, כי בתוך אזור גרמני יכולתי להשתמש באשרת תירים לעליה, ובסוף דצמבר 1928 הגעתי לגבעת ברנר. למעלה משנה עבדתי בעבודות שונות, בעיקר בחפירת בארות. כשבאתי לגבעת ברנר היתה כבר פרה אחת 'סולטנה', פרה אדומה, "בירותית", שהמליטה עגלה שקראנו לה

בשעת ציון יובלו בחגיגת הביכורים היה חתן השמחה בעבודה ועסק – כמו לא פעם גם אחרי הצהריים והרחק מעבר למיכסת העבודה המחייבת לפי "התקן" חבר בגילו – בטיפול בבנות טיפוחיו, העגלות. פשוט, שכחו להודיע לו...

אולם מסלול חייו, ובתוכו 50 שנות רפתן בגבעת ברנר, חרות בזכרוננו בבהירות רבה ולא היה צורך בשאלות מנחות; הסיפר קלח ללא מעצור:

"אני 'יקה' מאמדן (עיר גרמנית קרובה לגבול עם הולנד), משפחת אבני היתה שם מדורות. יש לי תמונה של הסבתא של הסבא שלי מתחילת המאה ה־18, צילום של תמונה מצוירת, תמונה שעברה במשפחה תמיד לבכור הבנים. אמא שלי באה מספק עירה ספק כפר, משהו יוצא דופן בגרמניה ודומה לעירה בפולניה, שקראו לו 'קליין־ירחלם' (ירושלים הקטנה). רוב התושבים שם היו יהודים שלכל אחד מהם היתה חלקת אדמה. היו שם משפחות אמידות שסחרו עם חו"ל בתבואה, בעיקר עם רוסיה. גם מספר אמנים ידועי שם מוצאם מעירה זו.

אבי עסק במסחר בבהמות שרובו היה מרוכז בידי יהודים בסביבה זו. הוא היה הראשון שעשה זאת בקנה מידה גדול ושעסק גם במסחר בקר

עקיבא אבני - 50 שנות רפת בגבעת ברנר

בגלל המחלות הפרידו ב־1944 בין הפרות והגידול הצעיר ואני התחלתי לעבוד בגידול, ומאז כבר לא עבדתי באופן קבוע בחליבה. עוד ב־1932 קניתי את העגל הראשון במושב עטרות והבאתי אותו בשק באוטובוס (הוא עלה 6 לירות ששילמנו אותן בשטרות במשך חצי שנה) וגידלתי אותו. לפני זה הביאו את הפרות להרבעה לרחובות וכך עשינו גם עם המבכירות, גם כשהיה לנו כבר פר. המבכירות השוויצריות היו דווקא שקטות, אבל האחרות היו פראיות, ולא היה כל כך פשוט לקחת אותן לרחובות. אז לקחתי 2 פרות שוויצריות והן סחבו אחת באמצע.

התפתחות המיכון ברפת התחילה אצלנו ב־1947 עם רכישת מכונת החליבה הראשונה. התפתחות זו היתה בכל הארץ ולוותה על ידי אירגון מגדלי הבקר. בהזרעה מלאכותית התחילו ב־1949 והפר הראשון ששימש לכך עמד אצלנו - "שיאון" היה שמו. כיום העבודה המכנית היא קשה - אמנם לפני כן כאבו הידים מהחליבה של 10 פרות, אבל לא היה מין בית חרושת כזה שבו הרפתן חולב 150 פרות ויותר.

בסיום סיפורו כששאלנו את עקיבא - מהו תחביבו, ענה - "לגדל עגלות!"

"עליה" ופרות מצאצאיה נמצאות ברפת שלנו עד היום. את הפרה הזאת מכרו לנו מ"פלוגת עין חרוד" בירושלים. אחרי זמן קצר נסעתי עם סרני לקנות פרות בקרית ענבים (שאגב אחי מכר לשם עוד בשנת 1926). הם רצו למכור לנו פרות שהיו מעוניינים להיפטר מהן ואני ראיתי ש"זה לא זה"...

בינתיים חיפשה תל יוסף בחור להכשרה ברפת ואני הצעתי את עצמי. המזכירות הסכימה, אבל כמו לעתים קרובות לא היה קשר בין המזכירות וסידור העבודה, וסידרו אותי בכל זאת לעבודת חוץ בגדרה, ועבדתי שם יומים. בתל יוסף היה משהו דומה - אמנם המזכירות הודיעה שמחפשים מישוה להכשרה, אבל הרפתן הראשי דרש שזה יהיה מישוה מחברי המשק. כך עבדתי במשך שישה שבועות בחצר עם סוסים. אז הלכתי אל שכטר, מזכיר הקיבוץ בעין חרוד, והוא העביר אותי לרפת של עין חרוד. שם נשארתי שנה וחצי ולמדתי אצל סורקין, שעובד שם עד עכשיו, בגיל 85...

חזרתי לגבעת ברנר באוקטובר 1931. הרפת שכנה אז בצריף משותף לנגריה ולאורווה, שהיו בה 4 פרדות. על גלגולי הרפת אפשר לספר סיפורים רבים. פעם הבאתי עגל למזכירות כי לא היה איפה לשכן אותו... רוב החלב היה לתצרוכת עצמית, אבל כבר שלחנו מספר כדים לרחובות, בתקופה שלא היה עדיין כביש לרחובות. הייתי רפתן והבאתי את כדי החלב - שלושה במספר - על הכתף למטבח. שולמית היתה אז אקונומית, כך התחיל הקשר....

בשנת 1934 החלטתי לנסוע לגרמניה ולהביא משם פרות. נסעתי עם המשפחה - שולמית ורותי שהיתה בת שנה. אחי קנה בכסף המשפחה 30 פרות מבכירות (הכסף ניתן לגבעת ברנר כהלוואה לשנים רבות) ובתחילת 1937 הבאתי עוד 40 פרות ב"העברה" (טרנספר לפי הסכם עם הממשלה הגרמנית) ואז הצלחתי גם להביא את אמי הנה. אמי חיתה מספר שנים על חשבון ההלוואה הנ"ל בבית ההבראה. גבעת ברנר בנתה לה בית על שטח אדמה שהיא קנתה. בית זה (הבית הקטן שליד בית הרופא) עבר אחר כך לרשות בית ישע.